

SIRIUS

**Capacitat professional a les escoles
pel que fa a l'educació per a nens immigrants**

Una exploració de les polítiques dels països de la xarxa Sirius

SIRIUS

CAPACITAT PROFESSIONAL A LES ESCOLES PEL QUE FA A
L'EDUCACIÓ PER A NENS IMMIGRANTS

UNA EXPLORACIÓ DE LES POLÍTIQUES DELS PAÏSOS DE LA XARXA SIRIUS

SABINE SEVERIENS AND TOM TUDJMAN

© per la present edició: Kit-book, 2013
C/Mallorca, 144, 1.º, 2.ª
08036, Barcelona
Tel.: 934.518.936
Fax: 933.238.362
B-64039241
www.kit-book.net
Correu electrònic: kit@kit-book.net

Disseny de l'interior: Kit-book
Disseny de la coberta: Kit-book

«The reproduction of all or part of this work, regardless of means, electronic or mechanical, is forbidden without the written consent of the authors and the editor».

«SIRIUS is not responsible for the opinions expressed in this publication».

INDEX

0. Resum	9
1. Introducció.....	11
1.1 Antecedents de l'informe	11
1.2 Breu ressenya de la literatura sobre capacitat professional	12
1.3 Pregunta principal.....	15
2. Mètode.....	17
3. Resultats	19
3.1 Professorat	19
3.1.1 Aprenentatge d'una segona llengua	19
3.1.2 Ambient d'ensenyament i aprenentatge.....	23
3.2 Els pares i les relacions entre l'escola i la comunitat	28
3.3 Directors d'escola.....	29
3.4 Programes multifocals	29
3.5 Augmentar i reforçar els treballadors docents immigrants	32
3.6 Desenvolupament de plans i polítiques.....	34
4. Conclusions.....	39
4.1 Resum	39
4.2 Comparació amb la literatura	41
4.3 Recomanacions provisionals	43

Aquest informe presenta els resultats d'una enquesta feta als països de la xarxa Sirius. Volem donar les gràcies a tots els coordinadors nacionals per respondre el qüestionari i entrevistar altres persones al seu país i donar respostes el més acurades possible.

0. RESUM

Aquest informe descriu els resultats d'una enquesta que es va fer als països de la xarxa Sirius. Sirius és una xarxa europea amb l'objectiu de contribuir a eliminar la bretxa entre l'èxit dels estudiants autòctons i immigrants. L'enquesta es va dur a terme com a part del Paquet de treball 2 (WP2) sobre l'escolarització i intenta respondre la següent pregunta: "Quines polítiques tenen com a objectiu reforçar la capacitat professional de les escoles pel que fa a la posició de l'educació dels infants d'origen immigrant?"

Els resultats mostren que la majoria de les polítiques se centren en el professorat i, més concretament, en el l'aprenentatge de segones llengües i l'entorn d'ensenyament i d'aprenentatge. Es presta molta atenció a la creació d'habilitats de la Direcció de l'escola o dels pares, i les relacions escola-comunitat.

Sembla que la majoria dels països estan d'acord en què el domini de la llengua d'ensenyament és essencial per a l'èxit escolar. S'organitzen algunes de les activitats per millorar la capacitat d'ensenyament d'una segona llengua s'organitzen durant la formació inicial del professorat, però la majoria formen part dels cursos en servei o dels mòduls de formació professional. Els intents de combinar l'aprenentatge en una segona llengua i en la llengua materna, i la introducció de l'aprenentatge integrat de continguts i llengües estrangeres semblen propostes relativament innovadores (o úniques).

La majoria de les polítiques que se centren en l'entorn de l'ensenyament i l'aprenentatge tenen com a resultat l'oferta de mòduls per formar les habilitats pràctiques generals dels professors o les habilitats per fer front a les diferències ètniques o culturals. Alguns països adopten un enfocament integral o a nivell escolar, i en d'altres països es desenvolupen centres especialitzats, per exemple en forma de xarxes entre les universitats i els instituts de formació docent. A més, els programes es desenvolupen amb una multitud d'objectius i activitats que varien en funció de cada país. Alguns combinen un enfocament en l'aprenentatge d'una segona llengua i l'entorn d'ensenyament i aprenentatge, mentre que altres descriuen les mesures adoptades pel Ministeri d'Educació, en el qual es declara un marc general o un conjunt de principis i en alguns casos s'obliga les escoles a buscar finançament per a ajudes addicionals. Finalment, cal esmentar les políti-

ques que proposen projectes amb l'objectiu augmentar i/o reforçar el nombre de professors d'origen immigrant. Aquestes poden ser des de publicar els anuncis de feina a mitjans específics a donar suport a les xarxes de professors immigrants o establir una proporció de professors d'origen immigrant.

Pel que fa als plans per al desenvolupament de polítiques, en sis dels països de Sirius, l'elaboració de polítiques és incert; dos països continuen i desenvolupen les seves activitats polítiques en una escala relativament petita, i dos països les estan reforçant i innovant. Les polítiques s'estan desenvolupant en almenys dues direccions diferents: continua rebent atenció l'aprenentatge d'una segona llengua i també s'estan desenvolupant polítiques destinades a establir un canvi d'enfocament cap a les necessitats individuals dels alumnes.

Si comparem detingudament els resultats amb la literatura sobre les necessitats de capacitat professional per a una educació de qualitat dels nens immigrants, obtenim una sèrie de recomanacions provisionals. La comparació es va fer amb cura, ja que som conscients que els resultats no es basen en un conjunt de dades ampli de totes les polítiques dels països de Sirius, sinó en un conjunt de dades que inclou bones pràctiques interessants i descripcions breus generals de mesures de polítiques generals i específiques de cada país. La recomanació més general és crear polítiques de desenvolupament de capacitats més coherents. A més, sembla que la literatura assenyala alguns dels elements bàsics que s'han de reforçar: es refereix a la capacitat professional per combinar l'aprenentatge d'una segona llengua amb llengua materna, l'aprenentatge integrat de continguts i llengües estrangeres, l'organització d'ambients de classe positius i d'expectatives altes, i també es refereix a un augment de la participació dels pares i el reforç de les relacions entre l'escola i la comunitat i, finalment, de la capacitat professional dels directors escolars.

Reforçar les xarxes de professors (immigrants) i establir centres especialitzats o de xarxes entre universitats, instituts de formació de professors i escoles sembla una estratègia prometedora. Finalment, tenint en compte la qüestió de les llicències i els requisits d'acreditació docents, recomanem explorar altres sistemes possibles que 1) avaluin i 2) donin suport al desenvolupament de les competències del professorat a les aules amb alumnes d'origen immigrant.

1. INTRODUCCIÓ

Al primer capítol descriurem els antecedents d'aquest informe, presentarem una breu introducció a la literatura del camp de la capacitació professional a les escoles i acabarem amb la pregunta que pretenem respondre.

1.1 Antecedents de l'informe

Sirius va començar a principis de 2012 com una xarxa de 13 països. L'objectiu principal de Sirius és contribuir a disminuir la bretxa entre l'èxit escolar dels estudiants d'origen immigrant i autòctons (Sirius document de posició, esborrany 2012). Entre els estudiants immigrants, les taxes mitjanes d'abandonament escolar són més altes, estan sobre-representats en les vies educatives més baixes i obtenen puntuacions més baixes a l'informe PISA en matemàtiques, ciències i llengua.

El document de posició de Sirius descriu Sirius de la següent manera (esborrany d'octubre de 2012):

SIRIUS és una plataforma europea de col·laboració entre els encarregats de fer polítiques, investigadors i professionals per facilitar l'intercanvi d'idees i la transmissió d'informació i coneixement. La xarxa es va crear per promoure el desenvolupament de les polítiques nacionals i de la UE que es basen en l'evidència i la pràctica avaluada.

Sirius s'esforça per desenvolupar una poderosa comunitat professional d'aprenentatge a tot Europa per transformar l'educació dels infants i joves d'origen immigrant a la UE (p. 5, document de posició de Sirius, esborrany 2012).

S'han seleccionat tres àrees temàtiques d'acord amb la crida original de la UE original per a la xarxa Sirius: el suport a l'execució de polítiques, a l'escolarització i l'educació. Cada àrea temàtica té el seu propi paquet de treball i activitats. Aquest informe és un dels primers resultats de les activitats en l'àrea d'educació: WP2.

Aquesta activitat va incloure dur a terme una enquesta entre els coordinadors nacionals de Sirius sobre la capacitat professional. La capacitat professional és una de les principals característiques de les escoles eficaces i fa referència a la qualitat

del personal i a la mesura en què les escoles són organitzacions d'aprenentatge. Centrant-se en aquest tema, el WP2 aspira a contribuir a l'objectiu principal de Sirius: tancar la bretxa entre el rendiment dels alumnes immigrants i autòctons.

1.2 Breu ressenya de la literatura sobre capacitat professional

A continuació, presentem una figura extreta de l'informe de l'OCDE *Closing the gap for immigrant students* [Tancant la bretxa per als estudiants immigrants] (2010) en la qual es resumeixen les revisions de l'educació immigrant. Una de les caixes de la cadena és sobre la creació de capacitats, més concretament la formació i el suport especial per als directors escolars i el professorat. Aquest informe se centra en aquest tema en particular, en tota la cadena d'eines d'orientació per a la política d'educació dels immigrants.

A l'informe de l'OCDE s'afirma que els professors i directors de centres docents necessiten formació en la diversitat i més experiència en l'aprenentatge d'un segon idioma. El saber fer a l'escola en aquesta àrea en particular determina la qualitat de l'educació dels nens immigrants a l'escola. S'argumenta que, sobretot, és essencial dominar la llengua d'ensenyament és per a l'èxit escolar. Això significa que els professors necessiten ser competents a l'hora de tractar la diversitat lingüística a l'aula. L'informe de l'OCDE recomana una política lingüística clara i explícita per a tot el sistema educatiu. Això inclou: un pla d'estudis desenvolupat de manera central amb un clar enfocament en les qüestions d'aplicació a nivell escolar, i que assegurant que hi hagi un nombre suficient de professors qualificats, materials de qualitat per avaluar la competència lingüística, estimulació lingüística primerenca i suport dels pares en l'aprenentatge d'idiomes, enfocament en el l'ús acadèmic de la llengua, integració de l'aprenentatge de continguts i llengües estrangeres, suport als estudiants nouvinguts d'una edat més tardana, i valoració i validació del domini de la llengua materna.

A part de la importància de la política lingüística, l'OCDE descriu els elements bàsics a l'entorn d'ensenyament i aprenentatge que cal que estiguin a lloc perquè els estudiants immigrants tinguin èxit a l'escola. Aquests elements són l'avaluació formativa, l'ensenyament diferenciat, una aula segura i ordenada i entorns escolars, expectatives altes, una direcció distribuïda, el seguiment i l'avaluació dels progressos realitzats, l'intercanvi de bones pràctiques i la cooperació entre els pares i les comunitats locals (OCDE, 2010, pàg. 55). Això significa que els professors i directors de centres docents competents en aquestes àrees en parti-

cular tenen més bons resultats en l'estimulació d'èxit escolar entre la població d'estudiants d'origen immigrant. També significa que la creació de capacitats a les escoles s'hauria de centrar en aquestes àrees concretes. D'altra banda, l'OCDE assenyalava la diferència creixent entre els diferents orígens de la població estudiantil en comparació amb l'homogeneïtat dels empleats docents. S'argumenta que "els professors d'origen immigrant familiaritzats amb l'experiència, la cultura i la llengua dels estudiants immigrants poden servir com a models a seguir i millorar la confiança en un mateix i la motivació dels alumnes immigrants. També poden tenir un paper important en la col·laboració entre l'escola i la llar, i ajudar a tancar la bretxa entre les famílies i les escoles." (OCDE, 2010, pàg. 58).

Figure 1.1. Steering tools for migrant education policy

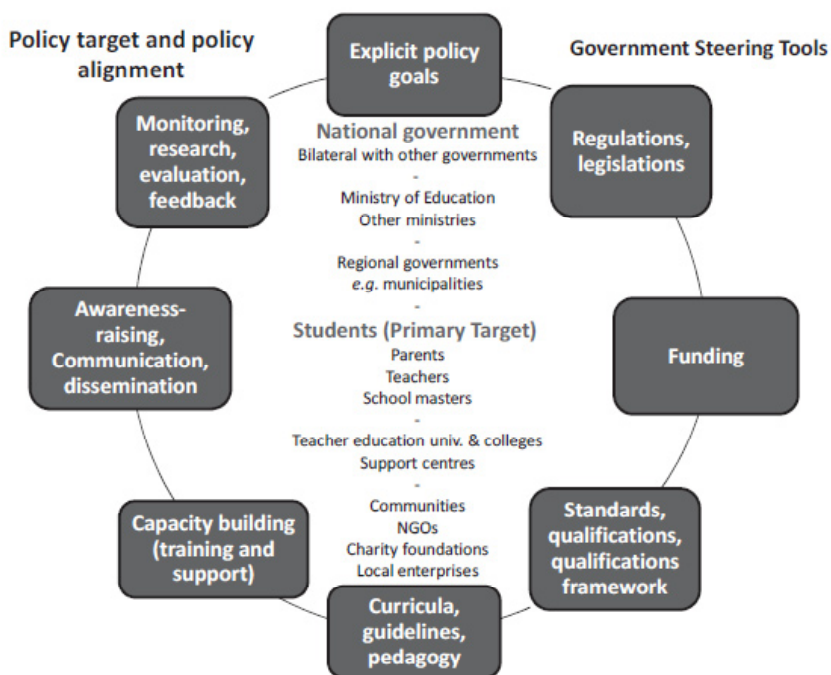

Figura 1.1 Eines de direcció del Govern per a les polítiques d'educació dels immigrants

Recentment, Severiens, Wolff, Van Herpen i Nijveld (2012)¹ van dur a terme un estudi de la literatura per respondre a la pregunta sobre què comporta la competència del professorat a les escoles urbanes. Aquesta opinió va ser, en part, el resultat d'un projecte de l'OCDE sobre l'ensenyament per a la diversitat

1. Severiens, S., Wolff, R., Van Herpen, S. & Nijveld, B. (2012). Lesgeven in de grote stad. Een overzicht van de literatuur en een curriculum scan [Ensenyant per a la diversitat. Una revisió de la literatura i una mirada al currículum]. Rotterdam: Risbo.

(Burns & Shadoina-Gersing, 2010)². Severiens et al. Arriben a la conclusió que hi ha cinc àrees d'especialització que semblen més importants: 1) l'aprenentatge d'una segona llengua (els professors haurien de ser competents per donar suport al desenvolupament lingüístic quan l'idioma d'instrucció no és la llengua materna), 2) la didàctica (els professors haurien de ser competents en mètodes de diferenciació), 3) la interacció i la identitat social (els professors haurien de tenir les habilitats necessàries per fer front als estereotips, els processos de grup, així com el desenvolupament de la identitat (ètnica)), 4) la participació dels pares (els professors haurien de saber com arribar als pares de diversos orígens i involucrar-los) i 5) les escoles i la comunitat (els professors haurien de saber com establir i mantenir relacions amb les organitzacions de la comunitat). Alhora, les escoles eficaces amb una població diversa necessiten directors escolars que garanteixin que el personal sigui competent en aquestes àrees concretes.

En les conclusions del Consell (2009)³ sobre l'educació dels nens d'orígens immigrants, tot i que no es fa servir aquest terme, la capacitat professional és un dels temes tractats. S'observa que:

“S'haurien de fomentar la formació especialitzada en la gestió de la diversitat lingüística i cultural, i el desenvolupament de les competències interculturals per tal de donar suport a les autoritats escolars, els directors escolars, el professorat i el personal administratiu per tal d'adaptar-se a les necessitats dels alumnes d'origen immigrant i aprofitar tot el potencial que les escoles o aules poden aportar-los. També s'han de tenir en compte altres qüestions, com la manera per fer mètodes d'ensenyament, materials i plans d'estudi pertinents per a tots els alumnes, independentment del seu origen; com continuar atraient i mantenint els millors professors a les escoles de baix rendiment; com reforçar la funció de lideratge en aquests contextos, així com augmentar –d'acord amb els procediments nacionals– el nombre de professors d'origen immigrant.”

D'altra banda, el Consell convida els Estats membres a, entre altres coses, “proporcionar una formació especialitzada en la gestió de la diversitat lingüística i cultural, així com en les competències interculturals, per als directors d'escoles, professorat i personal administratiu”.

2. Burns, T. & Shadoina-Gersing, V. (Eds.). (2010). *Educating Teachers for Diversity. Meeting the Challenge* [Educat els professors per la diversitat. Fent front al repte]. París: OCDE.

3. Council conclusions on the education of children with a migrant background [Conclusions del Consell sobre l'educació dels nens d'orígens immigrants]. 78th EDUCATION, YOUTH AND CULTURE Trobada del Consell, Brussel·les, 26 de novembre 2009.

Aquest breu resum mostra clarament què es necessita a l'àmbit de la capacitat professional. La qüestió és fins a quin punt les recomanacions que sorgeixen de la literatura ja s'estan posant en pràctica. La xarxa Sirius ha assumit aquesta tasca. Com a punt de partida per elaborar polítiques, es va dur a terme una enquesta per conèixer quin era estat de la qüestió d'aquest tema concret als països de la xarxa Sirius.

1.3 Pregunta principal

La pregunta principal que respondrem en aquest informe és la següent:

“Quines polítiques tenen com a objectiu reforçar la capacitat professional de les escoles pel que fa a la posició de l'educació dels infants d'origen immigrant?”

El nostre objectiu és fer una distinció entre les mesures polítiques “generals” i “específiques”. Com a mesures “específiques”, entenem aquelles que s'adrecen als nens immigrants o de minories. Alguns exemples d'això són les polítiques lingüístiques o la formació dels professors en competències multiculturals. Les mesures “generals” són aquelles que estan dirigides a la població estudiantil en general però, s'espera que, d'acord amb la teoria de l'educació, beneficiïn també els estudiants immigrants. Alguns exemples són els mòduls de formació del professorat que se centren en la diferenciació o en competències per vincular-se amb les organitzacions de la comunitat.

2. MÈTODE

Es va desenvolupar un qüestionari amb preguntes obertes, que van revisar els membres del comitè de direcció de Sirius (vegeu Annex 1). La capacitat professional de les escoles fa referència a la qualitat dels docents, així com la direcció de l'escola i la resta de personal de l'escola. Seguim la definició de Bender Sebring, Allensworth, Bryk, Easton i Luppescu (2006),⁴ que consideren la capacitat professional com un dels fonaments de la millora de l'escola.

“Mentre que els pares són els primers professors dels fills, el cos docent té les claus que obren el desenvolupament intel·lectual dels estudiants. Per elevar el rendiment dels estudiants de manera que la majoria assoleixin un nivell acadèmic alt requereix canvis profunds en les capacitats dels professors, els seus coneixements de continguts i d'habilitats pedagògiques i la seva capacitat per treballar amb els altres. Ens referim a aquesta combinació de recursos humans i socials com a la capacitat professional. Per explicar-ho millor, la capacitat professional abasta la qualitat del professorat i el personal que es recluta i es manté en una escola, les seves creences i valors de base sobre la responsabilitat del canvi, la qualitat del desenvolupament professional continu centrat en els esforços locals de millora, així com la capacitat d'un equip per treballar junts com una comunitat unida professional centrada en els problemes fonamentals per millorar l'ensenyament i l'aprenentatge.” (Bender Sebring et al., 2006, pàg. 12).

Les polítiques i les bones pràctiques en aquest àmbit, normalment, tenen com a objectiu millorar la qualitat de l'educació, centrant-se en els professionals de l'escola. L'atenció pot ser en l'àrea de la formació docent (abans que entrin en servei o durant el servei), així com el desenvolupament (continu) dels professionals (professorat, direcció de centres docents i altre personal de l'escola).

Al juny de 2012 es va enviar el qüestionari a tots els coordinadors nacionals de la xarxa. Al setembre de 2012, els coordinadors nacionals d'Àustria, Bèlgica, Croàcia, Estònia, Alemanya, Grècia, Letònia, Lituània, Romania i Holanda havien omplert el qüestionari.⁵

4. Bender Sebring, Allensworth, Bryk, Easton & Luppescu (2006). The essential supports for school improvement [El suport essencial per a la millora escolar]. Chicago: Consortium on Chicago School Research.

5. Per diverses raons, Espanya, Finlàndia i Itàlia no van participar a l'enquesta WP2.

Es va desenvolupar un marc per descriure les dades durant les anàlisis. A la conclusió, es comparà detalladament aquest marc amb la literatura, tal com hem descrit al primer capítol. Es farà amb compte, perquè som conscients que aquest marc no es basa en un conjunt de dades ampli de totes les polítiques en aquest àmbit, sinó en un conjunt de dades que inclou bones pràctiques interessants i descripcions generals breus de polítiques generals i específiques de cada país.

3. RESULTATS

En aquest capítol es descriuen les respostes dels països de la xarxa Sirius. Començarem amb una descripció de la situació actual (seccions de l'1 al 5) i acabarem amb una explicació de les polítiques de desenvolupament (secció 6). Quant a la situació actual, distingim cinc temes diferents. Al primer apartat es descriuen les polítiques adreçades directament a reforçar les capacitats del professorat, el segon se centra en la creació de capacitats entre els pares i les relacions escola-comunitat i el tercer tracta sobre la creació de capacitats entre la Direcció de l'escola. La quarta part resumeix els programes polítics que tenen punts multifocals. I, finalment, al cinquè apartat es descriuen les polítiques destinades a augmentar i reforçar el cos docent immigrant.

Cada apartat comença amb una descripció general seguida per les mesures adoptades per cada país (per ordre alfabètic).

3.1 Professorat

En aquest apartat es descriuen les bones pràctiques i les polítiques que se centren en el desenvolupament professional del professorat, abans del servei i en servei. Es distingeix entre un enfocament en l'aprenentatge d'una segona llengua i en l'entorn d'ensenyament i aprenentatge.

3.1.1 Aprenentatge d'una segona llengua

La majoria dels països organitzen activitats durant els cursos pràctics o la formació professional, i alguns els organitzen durant la formació inicial del professorat. A més, alguns països han creat centres especialitzats, mentre que d'altres organitzen projectes escolars específics o formen el professorat per a les aules d'acollida.

Formació prèvia i durant el servei

La majoria de polítiques específiques i bones pràctiques descriuen mòduls de formació durant el servei destinats a desenvolupar la competència del professo-

rat per ensenyar segones llengües als. De fet, només Àustria i Grècia esmenten explícitament els mòduls inicials de formació del professorat en aquest àmbit. Algunes polítiques també se centren en l'aprenentatge de la llengua materna, per exemple, a Àustria i Letònia. Aquestes intenten combinar el desenvolupament d'una segona llengua i el de la llengua materna. A Lituània, la mesura se centra en la llengua "majoritària" a les escoles de les minories, ja que una nova Llei d'Educació (2011) determina un augment de les hores d'ensenyament de la llengua lituana a les escoles de les minories. Estònia és l'únic país en què es va adoptar l'opció de l'aprenentatge integrat de continguts i llengües estrangeres (AICLE). Des del punt de vista de la recerca, aquest concepte sembla molt prometedor en termes d'efecte sobre l'aprenentatge d'una segona llengua (Elbers, 2011).⁶

A continuació, es presenta una breu descripció de les respostes en aquest àmbit.

Política específica. Àustria descriu tres mesures polítiques en aquest camp: el suport lingüístic primerenc en la formació inicial del professorat en l'educació de la primera infància, la qualificació del professorat en llengua materna (des de 1992) i dos llocs web que proporcionen suport al professorat.

Política general. Estònia: El 2008, es va adoptar formalment l'aprenentatge integrat de continguts i llengües estrangeres (AICLE). L'inici es va acompanyar de la publicació d'un manual sobre el tema, així com una sèrie de cursos de formació per a professors. L'atenció es va centrar en els alumnes de parla russa. No obstant això, el concepte és beneficiós, també, per als nous alumnes immigrants.

Política específica. Grècia ha pres diverses mesures. Al nivell de formació inicial que va començar a finals dels anys 1990, molts departaments de formació de docents universitaris van crear cursos sobre l'ensenyament del grec com a segona llengua i molts també incloïen diversos cursos sobre el bilingüisme i l'educació bilingüe. Hi ha un programa nacional de llarga durada que es diu "L'educació dels alumnes immigrants i repatriats", que té sota la seva ègida la formació, el reforç i el suport dels docents en servei que s'encarreguen de l'ensenyament del grec com a segon idioma, així com de les classes d'estiu.

6. Elbers, E. (2010). Learning and social interaction in culturally diverse classrooms [Aprenentatge i interacció social a aules culturalment diverses]. Dins K.S. Littleton, C. Wood & J. Kleine Staarman (Eds.). *International Handbook of Psychology in Education*, Bingley: Emerald.

Bones pràctiques. **Letònia:** El projecte d'“educació bilingüe” es va organitzar en formació per al professorat en servei i va consistir a desenvolupar el pla d'estudis i els llibres de text. El model adoptat assegurava que es conservés la llengua materna mentre s'adquiria la llengua d'ensenyament amb èxit. Els resultats de les proves nacionals han demostrat que els estudiants de les escoles bilingües tenen el mateix nivell de rendiment acadèmic mitjà que els estudiants de les anomenades escoles normals. D'altra banda, la competència lingüística en la llengua d'instrucció (el letó) és alta, així com el domini de la llengua materna. L'abast és ampli, el projecte s'ha anat implementat gradualment des de 1998 i des de llavors ja hi han **participat 170 escoles**.

Bones pràctiques. **Lituània:** Formar el professorat a les escoles d'idiomes minoritaris. Aquesta bona pràctica es va dur a terme sota la nova Llei d'Educació (2011) que determina un augment de les hores d'ensenyament en lituà a les escoles de les minories. El professorat minoritari rep formació addicional per millorar el domini de l'idioma lituà, per poder ensenyar-lo com a segona llengua als alumnes de minories o donar altres assignatures (geografia i història) en lituà. La implementació començarà el setembre de 2012. El fet que s'instauri a nivell nacional és un dels factors d'èxit, tindrà un gran impacte i crearà igualtat d'oportunitats per als nens de minories que ingressen a l'educació superior. Alhora, hi ha una certa oposició per part de les minories per raons ideològiques, cosa que en dificulta l'aplicació.

Política específica. **Romania:** No hi ha mesures de política adreçades a nens immigrants, a part que els estudiants immigrants tenen dret a seguir un any d'aprenentatge de l'idioma. No obstant això, hi ha algunes polítiques que se centren en els alumnes de grups minoritaris. Aquestes es deriven d'un marc legal clar i del currículum, i inclouen classes de llengua materna i cursos especials sobre la història i la civilització de les minories ètniques. A més, hi ha programes nacionals i locals per a l'educació multicultural i intercultural, així com per a l'ensenyament del romanès com a segona llengua.

Polítiques específiques. **Països Baixos:** Hi ha alguns cursos de formació, a petita escala i ad hoc (en servei), amb un enfocament en les habilitats lingüístiques generals en holandès en l'educació de la primera infantesa.

Centres experts en l'aprenentatge de segones llengües

Dos països comenten que han fundat centres experts amb l'objectiu de donar suport a la creació de capacitats en matèria d'aprenentatge d'una segona llengua (Alemanya i Letònia).

Bones pràctiques. **Alemanya:** El juny de 2012 es va fundar l'“Institut Mercator d'ensenyament d'idiomes i d'alemany com a segona llengua”. L'objectiu d'aquest institut és assessorar sobre l'ensenyament d'idiomes, donar suport als estats per reforçar el desenvolupament de les competències lingüístiques en la formació docent, donar suport i promoure la recerca nacional orientada a la pràctica en aquest camp, formar xarxes, posar en marxa les mesures de qualificació per als principals interessats en l'ensenyament d'idiomes i donar-hi suport. L'institut serà finançat durant cinc anys (13 milions d'euros a l'any). “S'espera que un menor nombre d'alumnes es despengin de la xarxa educativa per culpa d'un domini insuficient de l'alemany” (citada d'una resposta de l'enquesta).

Polítiques específiques. **Letònia:** Des de 2010, l'Agència de la Llengua Lletoa (que depèn del Ministeri d'Educació) ha desenvolupat materials didàctics i de suport per als professors que treballen amb alumnes que no dominen la llengua d'instrucció.

Projectes escolars

Bones pràctiques. **Croàcia:** Aquest projecte té com a objectiu millorar la comprensió lectora i l'escriptura dels alumnes romanís. El projecte es du a terme en una escola primària on els mestres fan servir resultats de recerca per desenvolupar lliçons per als alumnes romanís de diferents edats. A causa de la utilització de resultats de recerca, en combinació amb el disseny de plans d'estudi, aquest projecte mostra un augment en la capacitat docent. Els pares i els ajudants voluntaris romanís també estan involucrats en el projecte. El projecte és incidental, va començar el 2010 i va acabar el 2011.

Programes per a estudiants amb la creació de capacitat en paral·lel per als professors

Bones pràctiques. **Bèlgica:** Les classes d'acollida per als nous nens que no parlen holandès. Durant un any, els alumnes segueixen un programa intensiu en

l'idioma d'ensenyament amb la finalitat que puguin seguir l'ensenyament general. Els professors d'aquestes classes d'acollida OKAN ("Onthaalklas voor Anderstalige Nieuwkomers") reben ajuda financera i educativa del Govern regional i dels diferents òrgans de l'Administració local. Els professors d'aquestes classes no reben una formació específica com a tal, encara que se'ls pugui organitzar formació, això funciona més de manera ad hoc. El millor exemple d'això és el Servei d'Orientació Pedagògica, que forma part del Departament d'Educació de la ciutat de Gant (DOOSG), que proporciona una formació especial, suport i capacitació per a professors OKAN.

Bones pràctiques. **Grècia:** Les classes d'acollida per als nous que no parlen grec. Durant els seus primers dos anys a Grècia, els alumnes de les escoles amb un nombre suficient d'estudiants similars segueixen un programa d'extracció en l'ensenyament del grec per tal que puguin seguir les classes generals. Es fa un esforç per dotar de personal aquestes aules amb professorat que ha estat capacitat en l'ensenyament del grec com a segona llengua i/o han assistit a seminaris especialitzats.

3.1.2 Ambient d'ensenyament i aprenentatge

La majoria de països han descrit les mesures que se centren en l'entorn d'ensenyament i aprenentatge. Amb això ens referim a les pràctiques pedagògiques i didàctiques a les aules i les competències del professorat a part de les llengües d'ensenyament (encara que sovint hi ha una superposició). Es pot fer una distinció entre 1) les mesures que tenen com a objectiu crear consciència sobre les diferències ètniques i culturals, 2) les mesures que se centren en la formació d'habilitats pràctiques generals dels professors o les habilitats individuals en el tractament de les diferències ètniques/culturals i 3) les mesures que se centren a nivell integral (escoles senceres hi estan involucrades). Finalment, alguns països esmenten la creació de centres i xarxes d'experts en la matèria. A continuació es descriuen les mesures.

Sensibilització

Bones pràctiques. **Lituània:** Es va posar en funcionament un projecte anomenat "El meu estudiant és estranger" per sensibilitzar el professorat sobre la diversitat. Inclou xarxes de discussió, on els professors compartien experiències

i pràctiques, i també cursos i seminaris per al professorat. Aquesta bona pràctica va ser un projecte incidental i hi van participar prop de 400 classes de 21 escoles. Els efectes no es van mesurar, però les taxes de participació van ser altes (malgrat el caràcter voluntari) i els professors es van mostrar positius sobre el seu propi coneixement i desenvolupament de competències.

Formació pràctica: ocupar-se de les diferències en termes generals

Política general. **Àustria** ha posat en marxa una sèrie de polítiques de desenvolupament escolar i de formació de professorat que tenen com a objectiu desenvolupar les habilitats didàctiques, específicament per satisfer les necessitats de les aules heterogènies. Entre aquestes hi ha nous mètodes d'ensenyament enfocats en l'aprenentatge individualitzat. Això crea consciència entre el professorat sobre les necessitats dels estudiants de diferents orígens socials, culturals i lingüístics.

Política general. **Grècia** ha posat en marxa una sèrie de polítiques de desenvolupament escolar i de formació dels docents que tenen com a objectiu desenvolupar les habilitats didàctiques, específicament per satisfer les necessitats de les aules heterogènies. Entre elles trobem nous mètodes d'ensenyament amb un enfocament en l'ensenyament pluritemàtic i el treball per projecte. S'han organitzat tallers seminaris regionals i locals per als professors sobre aquests nous enfocaments. Això crea consciència entre els professors de les necessitats dels estudiants de diferents orígens socials, culturals i lingüístics.

Política general. Als **Països Baixos** s'ofereix un programa de formació per als professionals de l'educació infantil d'un abast molt ampli: del 2000 al 2012, 12.509 professionals van participar-hi. Un dels mòduls més populars se centra en el desenvolupament socioemocional i la llengua. Com la majoria d'aquests nens són d'origen immigrant, s'espera que aquesta política també els beneficiï.

Formació pràctica: ocupar-se de les diferències segons l'origen de l'immigrant

A **Estònia**, es descriuen dues mesures diferents. En primer lloc, una bona pràctica relacionada amb una sèrie de cursos de formació del professorat que s'organitzen des de l'any 2006 amb l'objectiu de sensibilitzar els professors estonians de les necessitats educatives dels nous nens immigrants. El contingut ha passat de visites d'estudi a països amb experiència prèvia, al principi,

a cursos oferts per experts locals en temes com l'educació multicultural i les habilitats pràctiques, com la forma de comunicar-se amb els pares. Els cursos s'han finançat des de diferents fonts i han estat coordinats per la Fundació d'Immigració i Integració d'Estònia. Alguns dels factors d'èxit han estat que s'han fet al moment oportú i el grup a qui es destinen està molt ben definit. Tenint en compte la varietat de fonts de finançament, no hi ha hagut una avaluació formal. No obstant això, les autoavaluacions del professorat han estat positives i els resultats s'han utilitzat per planificar les activitats dels anys següents. En segon lloc, es va desenvolupar una política específica a partir del document "Fills dels nous immigrants a les escoles estonianes. Principis de la política i la gestió educatives", elaborat pel Ministeri i els experts i publicat el 2004. A partir d'aquí, es van fer una sèrie de seminaris de formació per a funcionaris del govern local. Després, es va publicar un llibre de text en llengua estoniana, juntament amb un manual, amb l'objectiu d'augmentar la consciència de les escoles sobre les necessitats dels nous estudiants immigrants. A més, es van posar en marxa una sèrie de cursos de formació del professorat (vegeu les bones pràctiques i la pàgina web que proporcionava suport metodològic. El 2012, es va publicar un segon manual per als educadors i la gestió escolar que descriu les bones pràctiques d'Estònia. S'ofereixen solucions als problemes de cada dia de l'escola en aquest àmbit.

Polítiques específiques. **Grècia** descriu les diferents mesures polítiques específiques que inclouen mòduls de formació del professorat, cadascun amb un enfocament diferent i dos que estan principalment adreçats a la creació de capacitat docent (vegeu l'apèndix 2 per a més detalls). El "Programa per a l'educació dels nens de les minories de Tràcia 2010-13" preveu la formació d'educadors en mètodes d'ensenyament del grec com a llengua estrangera o com a segona llengua i també en la bona gestió de la diversitat cultural dels estudiants. INTER-TIE (Sistema Integrat de Capacitació de Formadors en Educació Intercultural) té com a objectiu augmentar la consciència dels educadors de primària i secundària en els temes de la comunicació intercultural i la integració dels alumnes immigrants. Grècia també destaca una bona pràctica. La relació simbiòtica entre el Laboratori d'Estudis sobre Hel·lenisme Emigrant i l'Educació Intercultural (EMAEΔE) de la Universitat de Ioannina, Departament d'Educació Primària i el Centre Nacional Pagoniou pel Benestar de la Infància (un centre residencial per a la cura i l'educació dels nens refugiats que els serveis socials determinen que necessiten serveis educatius especialitzats i una infraestructura de suport). Els estudiants de magisteri van al centre a fer pràctiques residencials,

i observen i fan les seves pràctiques docent a les dues aules locals de l'escola primària. Actuen com a mentors i tutors d'estudi per als residents i els ajuden a preparar les tasques per al següent dia d'escola.

Mesures a nivell integral (de l'escola)

Dos països descriuen polítiques que es refereixen a un nivell més enllà de mòduls de formació en habilitats pràctiques. A Letònia, es tracta d'un sistema d'avaluació dels docents, i a la resposta de Grècia, es descriuen dues polítiques específiques que se centren en tota l'escola: se les anomena "escoles interculturals" i "noves escoles".

Mesura general. **Letònia:** El 2010, es va introduir un sistema d'avaluació docent. L'objectiu és sensibilitzar els docents sobre la qualitat de l'ensenyament. La política inclou observacions a l'aula per part de companys o professors sèniors d'altres escoles. Un dels aspectes implica tenir en compte les necessitats individuals dels estudiants, el que probablement beneficia els estudiants d'origen immigrant.

Política específica. **Grècia:** El 1996, el Ministeri d'Educació Nacional i Afers Religiosos va establir escoles dissenyades per satisfer les necessitats educatives dels grups socials amb una identitat social, cultural o religiosa particular amb l'adopció de l'educació "intercultural". L'objectiu de l'educació intercultural ha estat "configurar i executar classes de primària i secundària que ofereixin educació als joves amb una identitat específica educativa, social o cultural". Fins ara, s'han creat un total de 26 escoles interculturals a tot Grècia. Aquestes escoles tenen com a objectiu "garantir la igualtat d'oportunitats a tots els estudiants del país, mentre que [s'hi apliquen] enfocaments d'avantguarda per a l'ensenyament i l'aprenentatge...". Els educadors en aquestes escoles "reben formació especial, i se seleccionen segons els seus coneixements en educació intercultural i ensenyament del grec com a segona llengua o llengua estrangera". No obstant això, a causa de la crisi econòmica està en dubte la continuïtat d'aquestes escoles.

La segona política específica fa referència al que es coneix com a NOVA ESCOLA (L'escola del segle XXI). "La transició: la cultura i la inclusió dels grups socials en situació de risc en l'educació primària" (2010-2012), un projecte executat pel Servei d'Implementació Especial d'Accions Educatives del Ministeri d'Educació. L'objectiu bàsic d'aquest projecte, en relació amb la nova me-

sura educativa de l'Escola Nova, és aplicar els principis bàsics i la filosofia de l'Escola Nova al nivell d'educació primària. Mentre que entre els seus objectius específics trobem la integració efectiva de tots els estudiants en el sistema educatiu, que fa referència específica als grups socials en situació de risc (immigrants, romanís i estudiants musulmans). Les seves activitats inclouen: millorar i proporcionar el personal de les escoles primàries de dia amb els educadors que són experts i que estan qualificats en la formació musical, artística i teatral. En concret, es van atendre 1.748 educadors amb aquestes habilitats en el període escolar 2010-2011. A més, la millorar i proporcionar el personal de les aules d'acollida i de les tutories complementàries amb professors experts.

Centres i xarxes d'experts en l'entorn d'ensenyament i aprenentatge

El nombre de centres especialitzats a Grècia és notable. Alguns d'ells són col·laboracions entre les universitats i les escoles i d'altres, xarxes d'investigadors, educadors i administradors.

Política específica. **Grècia:** 1) L'Estat grec va crear l'Institut per a l'Educació Intercultural per als Estrangers i els Grecs Repatriats (IPODE). 2) El Laboratori d'Estudis sobre Hel·lenisme Emigrant i l'Educació Intercultural (EMAEΔE) de la Universitat de Ioannina. 3) L'"Observatori Hel·lènic d'Educació Intercultural", que constitueix un esforç col·lectiu d'investigadors, educadors i administradors per tot Grècia i 4) La Universitat de Macedònia Occidental, al nord-oest de Grècia, que ha establert un programa de pràctiques d'ensenyament voluntari conjuntament amb les escoles primàries locals, que tenen un alt nombre d'alumnes immigrants matriculats (vegeu l'apèndix 2 per a més detalls).

Bones pràctiques. **Lituània:** Diverses escoles (Vytautas the Great Gymnasium, Lithuanian House) i universitats (Universitat Vitautas Magnus) a Lituània, així com diverses organitzacions no governamentals (l'Institut Lingüístic de Lituània i l'organització Líders Globals de Lituània) estan duent a terme el projecte "Model d'estudis lituans", finançat amb fons estructurals de la UE. El projecte consisteix en el disseny d'un nou enfocament per a l'educació dels alumnes immigrants i els lituans que vivien a l'estranger, noves tècniques d'ensenyament i cursos de lituà, i la formació dels mestres per fer front a la diversitat entre els alumnes. El projecte es va iniciar a la primavera de 2012. Des de llavors han tingut lloc una sèrie de reunions d'organització, seminaris d'intercanvi d'informació i consultes. Els professors de les escoles esmentades estan invo-

lucrats en el disseny de la guia d'estudi per al professorat (en l'educació dels estrangers) i els materials educatius per als estudiants immigrants. S'espera que les guies es publiquin el 2014.

3.2 Els pares i les relacions entre l'escola i la comunitat

En comparació amb el nombre de polítiques i bones pràctiques descrites en els paràgrafs sobre el professorat, les polítiques relatives a la creació de capacitats entre els pares i les que volen reforçar les relacions entre l'escola i la comunitat apareixen amb menor freqüència. De fet, sembla que només tres països tenen les polítiques en aquest àmbit en concret.

Polítiques generals. **Bèlgica:** La introducció de les escoles esteses que intenten incloure diferents àmbits i camps en l'entorn d'aprenentatge. Aquests àmbits inclouen la salut, la integritat física i psicològica, el desenvolupament de competències, la participació social i la preparació per al futur. Les escoles esteses són per a tots els alumnes, però inclouen qüestions de diversitat (en termes de la diversitat etnicocultural, religiosa, lingüística). Un aspecte important del projecte és garantir la igualtat d'oportunitats per a tots els infants i joves, especialment els que estan en desavantatge. Part del projecte és el desenvolupament professional del personal involucrat, incloent-hi el personal de l'escola.

Bones pràctiques a **Estònia:** una referència a un curs sobre com comunicar-se amb els pares (vegeu l'entorn d'ensenyament i aprenentatge).

Política específica. **Grècia:** El programa nacional amb el nom "L'educació dels alumnes immigrants i repatriats" inclou una activitat directament relacionada amb el suport i la millora de la relació escola-família-comunitat. Es fomenta el suport i la cooperació amb les famílies dels alumnes immigrants a través de sessions extraescolars setmanals de "discussió i assessorament" amb els pares dels nens immigrants, proporcionant-los la possibilitat d'unitats mòbils per desplaçar-se a les zones de difícil accés o per als pares que no poden sortir de casa. També es preveu el desenvolupament de la cooperació i el treball en equip entre l'escola, les comunitats d'immigrants, les organitzacions no governamentals (ONG) i per a la contractació d'un facilitador intercultural bilingüe. El programa titulat "Programa per a l'educació dels infants de les minories a Tràcia 2010-13" inclou l'objectiu de desenvolupar i fomentar la connexió entre la família i l'escola, així com oferir suport a les famílies per millorar el rendiment escolar dels seus fills i classes de grec per als pares d'estudiants de minories.

D'altra banda, **Grècia** també descriu una bona pràctica: 'Polydromo' ["Molts camins"]. Aquesta política promou pràctiques que inclouen l'establiment d'un equip interuniversitari, amb un interès especial en qüestions lingüístiques i de bilingüisme, així com els pares i altres ciutadans interessats en els aspectes del bilingüisme i el multiculturalisme en l'educació i la societat. L'objectiu principal d'aquesta política és informar i sensibilitzar els professors i els pares sobre temes de bilingüisme i de la dimensió multicultural de l'educació. Les seves activitats inclouen la creació d'un lloc web per informar els pares i professorat, la publicació d'una revista i l'organització de seminaris de capacitació per a professors i pares.

Política específica. Lituània: vegeu la referència sobre la política lituana com es descriu als programes multifocals.

3.3 Directors d'escola

Igual que les polítiques en l'àmbit dels pares i de la comunitat, els coordinadors nacionals descriuen algunes bones pràctiques o polítiques que se centren en els directors d'escola.

Política específica. A **Àustria**, la gestió del gènere i la diversitat es defineixen com a requisits necessaris per a les licitacions dels directors escolars i caps de departaments de les escoles federals des de 2009. En conseqüència, es proporciona una varietat de tipus de professionalització per als directors i les autoritats escolars, com ara seminaris i mòduls per als formadors de docents.

Política específica. A **Grècia**, el programa "Educació dels nens romanís", que inclou activitats encaminades a sensibilitzar el professorat, directors i consellers escolars a través de diverses formes d'intervencions de capacitació. Un objectiu a llarg termini és construir un equip que actuï com a multiplicadors a la comunitat educativa i la comunitat local per tal d'eliminar els prejudicis i la discriminació negativa cap al grup objectiu.

3.4 Programes multifocals

Aquest apartat descriu les polítiques que inclouen més d'un grup i més d'un punt focal. En la majoria dels casos es descriuen com a "programes" de política, ja que tenen una multiplicitat d'objectius i activitats. Alguns combinen un enfo-

cament en la llengua i l'entorn d'ensenyament i aprenentatge, mentre que altres descriuen les mesures adoptades pel Ministeri d'Educació. En aquests casos, el Ministeri d'Educació declara un marc general o un conjunt de principis i en alguns casos s'obliga les escoles a buscar finançament per a ajudes addicionals.

Bones pràctiques. **Àustria:** La iniciativa escolar "La interculturalitat i el plurilingüisme, una oportunitat". Es demana a les escoles que presentin propostes d'acord amb un principi general de l'educació: "L'educació intercultural". Aquest principi va ser implementat pel Ministeri Federal d'Educació a la dècada dels noranta. A partir de 2006, van començar els projectes escolars i fins ara ja s'ha donat suport a més de 500. En termes de desenvolupament de capacitats: el ministeri, en col·laboració amb els instituts de formació de professorat, ha organitzat seminaris a tot el país (cinc vegades fins aquest moment) amb aportacions acadèmiques, tallers orientats a la pràctica i la possibilitat de crear xarxes. Un dels factors d'èxit és l'abast del programa, ja que es porta a terme en els diferents tipus d'escoles, nivells i regions. Un segon factor d'èxit és el caràcter innovador i creatiu de moltes de les propostes escolars.

Un estudi de seguiment ha demostrat que gairebé tots els professors són partidaris de centrar-se a "promoure l'intercanvi entre nens de diferents cultures, i la comprensió i l'acceptació d'altres cultures, així com el reforç de les habilitats socials i de l'autoestima dels alumnes" (cita d'una resposta de l'enquesta). Els estudiants afirmen que estan més interessats en altres cultures i llengües, que el multilingüisme és vist com una oportunitat i que l'ambient a classe ha millorat.

Bones pràctiques. **Bèlgica:** Decret d'Igualtat d'Oportunitats. El 2002, el govern flamenc va emetre un decret per garantir la igualtat d'oportunitats per a tots els alumnes, a través de: 1. garantir el dret dels pares a matricular els fills a l'escola que escollissin, 2. crear organismes locals de consultoria per ajudar a implementar les mesures adoptades pel decret i 3. proporcionar un conjunt coherent i integral de mesures i recursos a les escoles per donar suport als estudiants de diversos orígens. Bàsicament, el decret certifica que les escoles reben fons addicionals segons el nombre d'estudiants procedents d'entorns socioeconòmics baixos i immigrants. Els fons addicionals s'utilitzen de formes molt diverses: per finançar el suport als professors sobre com fer front a la diversitat quant a l'ensenyament i aprenentatge o també en termes de diversitat lingüística a les aules.

Polítiques específiques. **Alemanya:** La Iniciativa de Qualificació per a Alemanya (QID) té una llista de les metes que se centren en la capacitat pro-

fessional de les escoles pel que fa als nens immigrants. Es tracta d'una declaració conjunta de la Conferència de Ministres de Cultura i Educació i de l'Organització dels Pobles d'Origen Immigrant. Aquestes metes inclouen el suport a la competència lingüística i el diagnòstic de les habilitats lingüístiques dels professors i estudiants, els cursos universitaris d'alemany com a segona llengua, l'increment del nombre de professors, treballadors socials i educadors d'origen immigrant, el suport a xarxes d'escoles, etc. (vegeu Apèndix 2 per a una descripció de l'acord general assolit en una reunió de la Conferència de Ministeris d'Escola Laender).

Polítiques específiques. **Grècia:** El programa nacional "L'educació dels alumnes immigrants i repatriats" inclou, entre les seves activitats: a) el suport i la millora de les aules d'acollida i les tutories complementàries sobre temes de funció i operació, així com la recerca de les necessitats lingüístiques dels estudiants i la realització d'una avaluació interna d'aquestes classes; b) el desenvolupament i el cultiu de la comunicació intercultural a l'escola a través del desenvolupament i l'aplicació d'activitats interculturals, la millora de les biblioteques escolars i el desenvolupament de guies i materials antiracistes a les escoles amb més població immigrant, i c) el reforç de la llengua materna dels alumnes mitjançant l'organització de reunions amb organitzacions no governamentals i altres institucions per tal d'investigar les necessitats lingüístiques i educatives dels estudiants i seleccionar el personal educatiu i el material adequats, així com dissenyar i desenvolupar els plans d'ensenyament i el material lingüístic, dur a terme l'aplicació pilot de la matèria i fer-ne l'avaluació.

Romania descriu una política específica i una bona pràctica, totes dues es poden considerar multifocals. La bona pràctica es refereix a un programa integrat per a la creació de capacitats en l'educació per a romanís. Es va iniciar el 1999 i va acabar el 2002, però va ser la base d'un estudi d'impacte que va ser considerat pel Ministeri d'Educació i va créixer fins al nivell nacional. S'inclou a la Llei d'Educació i actualment funciona a totes les regions de Romania. El programa inclou la creació de capacitats en les comunitats romanís, per donar suport al desenvolupament professional dels docents romanís, omplir els buits del material educatiu existent relacionat amb els romanís i ofereix un model per als més grans que van abandonar els estudis perquè puguin obtenir una educació primària i rebre formació per treballar. El programa és un èxit gràcies al marc legal combinat amb el compromís i la qualitat del personal docent, així com els fons. La política específica es refereix a la promoció per part de la Llei d'Educació d'un conjunt general de principis que garanteixen la preservació

de la identitat cultural de tots els ciutadans romanesos i el diàleg intercultural. Això es tradueix en programes de formació del professorat, que inclouen llibres de text i materials de suport en llengües minoritàries.

Política específica. **Lituània:** D'acord amb la política nacional d'educació, cada escola que s'adapta als nens immigrants rep un 30% de fons addicionals per estudiant per cada immigrant. Les escoles poden destinar aquests fons com creguin convenient. Moltes escoles organitzen cursos addicionals per al professorat sobre diversitat i psicologia infantil en forma de seminaris i consultes (per exemple, l'escola secundària Naujamiestis). Tot i que aquestes pràctiques són més aviat incidentals i locals, hi ha una tendència cada vegada més gran per part de les escoles a organitzar aquest tipus de formació professional, ja que s'adonen que és un element important del procés d'integració dels immigrants.

També hi ha pràctiques concretes destinades a la participació dels pares immigrants en el procés de l'educació i la millora de la comunicació entre professorat i pares. L'escola secundària Naujamiestis organitza la jornada dels pares, en què els pares donen classes en comptes dels professors (amb l'ajuda d'un professor professional). Aquesta pràctica ha tingut molt èxit pel que fa al canvi d'actituds dels pares i professors envers al procés d'educació i la comunicació amb els estudiants immigrants.

3.5 Augmentar i reforçar els treballadors docents immigrants

Alguns dels enquestats descriuen les polítiques que tenen com a objectiu incrementar i/o reforçar el nombre de professors d'origen immigrant. Aquestes mesures varien i poden consistir a posar anuncis de feina en mitjans de comunicació específics o a donar suport a les xarxes dels docents immigrants. Altres descriuen les polítiques que es deriven d'una llei sobre la representació de les minories o dels immigrants en la professió docent.

Mesura específica. **Àustria:** S'han pres algunes mesures per augmentar el nombre de professors bilingües o multilingües, per exemple, posant la informació en mitjans de comunicació concrets.

Política general. **Croàcia:** El 2000, es va aprovar la Llei sobre l'educació en la llengua i escriptura de les minories nacionals, que regula el dret de les minories nacionals per rebre educació en la seva pròpia llengua. Els plans d'estudi de la llengua i escriptura de les minories nacionals conté una part general i una amb

temes estretament relacionats amb les característiques especials de les minories nacionals (llengua materna, literatura, geografia, història i cultura). Pel que fa al personal docent, la llei determina que professors de les minories han d'impartir la llengua i escriptura de les minories nacionals. D'altra banda, el director de l'escola amb nens de minories ha de tenir orígens d'una minoria o ha de ser competent en la llengua i escriptura de la població minoritària. Finalment, el Ministeri de Ciència, Educació i Esports està obligat a proporcionar el nombre necessari d'assessors i supervisors escolars de la minoria, o d'assessors i supervisors escolars que sàpiguen l'idioma i l'escriptura de les minories nacionals.

Bones pràctiques. **Alemanya:** el projecte "Campus estudiantil" té com a objectiu atraure més estudiants immigrants perquè es formin com a professorat. El projecte consisteix en un seminari d'orientació intensiu de quatre dies amb una gran varietat d'activitats, com informació d'alta qualitat i orientada a la pràctica sobre l'elecció d'estudis, consultes individuals en la formació del professorat; trobades amb educadors, mestres i directors; l'oportunitat de treballar a les escoles; activitats culturals i recreatives. L'abast és limitat (grups de 30 alumnes a 11 ciutats fins ara), però la mesura funciona des de 2008. (Vegeu l'apèndix 2 per a una descripció de l'acord general assolit en una reunió de la Conferència de Ministeris d'Escola Laender.)

Bones pràctiques. **Alemanya:** La xarxa "Professors d'origen immigrant" (a Renània del Nord-Westfàlia) té prop de 400 membres que treballen de forma voluntària. Els seus tres objectius principals són: adquirir potencial, acompanyar la formació del professorat i modelar el desenvolupament del personal. Organitzen moltes activitats per als professors, que inclouen conferències i tallers, reunions, formació avançada per al desenvolupament professional, beques de tutoria per a estudiants de magisteri, etc. A més, la xarxa està relacionada amb la xarxa de pares i mares de Renània del Nord-Westfàlia, les organitzacions d'immigrants, les fundacions i universitats. Entre els factors principals d'èxit destaquem la gran identificació dels membres amb la xarxa, l'avaluació constant i la millora de les activitats de xarxa i l'àmplia comercialització. Tenen un gran impacte, ja que s'uneixen xarxes similars de tot el país.

Política específica. **Grècia:** La llei grega preveu una quota especial del 0,5% per a l'admissió d'estudiants de les minories (minories musulmanes de Tràcia) a les institucions d'educació superior gregues. D'altra banda, el Ministeri d'Educació ha iniciat el procediment per integrar al sistema l'Institut Pedagògic Especial de Tessalònica, del qual es graduen els docents contractats per les escoles amb minories.

3.6 Desenvolupament de plans i polítiques

En primer lloc, els països difereixen segons la mesura de plans i polítiques de desenvolupament que tenen. Els països poden dividir-se en tres grups. El primer grup està format pels països on hi ha poc desenvolupament i on no se sap si això canviarà en un futur pròxim (Estònia, els Països Baixos, Grècia, Letònia, Lituània i Romania). Els socis nacionals ofereixen diferents raons: en alguns casos és perquè hi ha poca immigració, en d'altres és a causa de la crisi econòmica o perquè la formulació de polítiques és objecte d'examinació i depèn de la situació política. El segon grup està format pels països on es segueixen les polítiques existents i s'estan desenvolupant alguns plans nous (Bèlgica i Croàcia). El tercer grup, l'integren els països en què sembla aparent que s'estan reforçant el desenvolupament i la innovació de les polítiques (Alemanya i Àustria). A Alemanya, el desenvolupament de polítiques fins i tot es descriu en termes de "canvi de paradigma".

Aquests països s'enfronten a un nombre creixent d'alumnes d'origen immigrant, així com els resultats relativament pobres en estudis internacionals com PISA.

En segon lloc, sembla que les polítiques es desenvolupen en, almenys, dues direccions diferents: l'aprenentatge d'una segona llengua rep atenció continuada i també s'estan desenvolupant polítiques destinades a establir un canvi d'enfocament cap a les necessitats individuals dels alumnes. És interessant observar que Alemanya està considerant un canvi de sistema per augmentar la permeabilitat entre els itineraris educatius.

Àustria: S'estan desenvolupant una sèrie de plans en relació amb l'aprenentatge de l'alemany com a segona llengua. Aquests inclouen la construcció de xarxes i la supervisió del procés, proporcionant formació didàctica i desenvolupant un pla d'estudis sobre el multilingüisme en totes les matèries escolars. D'altra banda, s'estan creant plans que donaran més suport a les escoles en la diversitat cultural i lingüística, per exemple, mitjançant el desenvolupament de la cooperació amb els instituts de formació docent. Finalment, s'estan fent plans per professionalitzar 1) la formació del professorat en l'àmbit de l'educació i l'atenció infantil, 2) la formació del professorat, la formació professional i la formació contínua (es realitza un mòdul bàsic sobre la formació inicial del professorat: "L'ensenyament a les aules lingüísticament i culturalment heterogènies") i 3) els directores i les autoritats escolars (l'"acadèmia de direcció" ofereix com a assignatures optatives la immigració i el multilingüisme).

S'estan desenvolupant plans perquè s'ha reconegut la diversitat creixent de la població estudiantil, així com la necessitat dels docents per desenvolupar les seves habilitats en aquesta àrea. No obstant això, el sistema educatiu està fragmentat, cosa que fa difícil aplicar aquests plans, i sembla que hi ha una manca de lideratge. (La NC és crítica: tot i que les qüestions de diversitat han estat evidents durant les últimes quatre dècades, per què va costar 20 anys que s'abordessin aquests temes en un nivell més ampli?)

Bèlgica: S'està desenvolupant un pla per garantir un finançament suficient per a les escoles perquè construeixin la capacitat professional per poder fer front a alumnes i pares de diversos orígens. D'altra banda, recentment s'ha reorganitzat el sistema educatiu flamenc i es fa un èmfasi especial en els alumnes de manera individual. Això dona suport al desenvolupament de polítiques en un futur.

Croàcia: Fins aquest moment, la República de Croàcia no ha adoptat cap política relacionada amb la millora de la situació educativa dels nens immigrants. No obstant això, una important conferència sobre les polítiques d'integració del març de 2012 pot haver canviat aquesta situació. La conferència va establir recomanacions per dissenyar polítiques d'integració en quatre àmbits: l'educació, l'ocupació, la salut i l'habitatge. Es va reconèixer que els processos educatius eficaços i amb èxit han de ser inclusius, interactius i basats en valors interculturals. La conferència va concloure que el Ministeri de Ciència, Educació i Esports ha de prendre un paper més important en l'educació dels refugiats, els immigrants i sol·licitants d'asil. Es considera que l'aprenentatge de la llengua croata és un primer pas en la integració. Com que Croàcia entrarà la UE el 2013, es veurà obligada a desenvolupar polítiques respecte als nens immigrants, que implicaran un major desenvolupament de polítiques en aquest àmbit.

Estònia: El desenvolupament de plans és incert. El Ministeri d'Educació està preparant una centralització dels programes de formació del professorat, cosa que significa que la coordinació de les activitats de la Fundació de la Integració i la Migració en curs pot passar a un altre organisme diferent. També és incert perquè el desenvolupament dels plans depèn en gran mesura del finançament extern, ja que el tema no és una prioritat del govern.

Alemanya: El Bund i Länder han establert objectius estratègics i operatius comuns. Aquests inclouen l'optimització de les condicions marc per a la igualtat d'oportunitats en la participació i l'accés equitatiu, un augment de les oportunitats de transferència en el sistema educatiu, un augment de les possibilitats de suport individual als infants d'origen immigrant, la continuïtat del sistema d'assegurança

de la qualitat i un “canvi de paradigma”: que s’allunya dels projectes limitats en el temps cap a ofertes estructurals. La Iniciativa de Qualificació d’Alemanya (QID) es desenvoluparà encara més per donar força a les oportunitats i les diferents necessitats educatives, a la prevenció i a una major permeabilitat entre els itineraris educatius. (Vegeu l’apèndix 2 per a una descripció dels acords generals assolits en la reunió de la Conferència de Ministeris d’Escola Laender).

La raó principal d’aquesta evolució són els resultats, que han estat relativament baixos, als estudis PISA i IGLU/PIRLS, (en termes de diferències entre els alumnes immigrants i els autòctons) i per l’incident a l’escola Rütli (un centre de secundària que va demanar al Senat de Berlín que el tanqués, perquè el personal no era capaç de fer front a la violència estudiantil). L’incident va donar lloc a un debat sobre el sistema educatiu alemany que va atreure un gran interès públic.

Grècia: Abans que comencés la crisi econòmica actual, s’estaven discutint diverses polítiques relacionades amb les qualificacions del professorat, la qualificació i l’avaluació, entre altres coses. A part de les polítiques adreçades a les minories i les polítiques generals que hem comentat abans, que també serveixen a estudiants minoritaris, no s’estan desenvolupant noves polítiques. Això és en gran part conseqüència de la crisi econòmica actual i prolongada i la necessitat de fer retallades fiscals oneroses i els esforços per reduir l’acomiadament per part de l’Estat (tancament d’escoles en construcció, consolidacions d’escoles, milers de jubilacions de docents i una xifra de contractació docent anual de dos dígits, retallades de finançament de programes escolars, etc.) Se segueixen buscant projectes que utilitzen mecanismes dels Fons Estructurals Nacionals per donar suport als esforços actuals de qualificació professional per al professorat i les parts interessades que treballen en els àmbits relacionats amb l’educació dels nens immigrants i intercultural.

Letònia: No hi ha plans nacionals que tinguin l’objectiu de millorar la posició de l’educació dels nens immigrants, perquè hi ha poca immigració. I, a part de l’ajuda en l’aprenentatge d’una segona llengua, actualment no hi ha cap voluntat política per donar suport al desenvolupament de noves estratègies per potenciar la posició de l’educació dels estudiants de segona i tercera generació.

Lituània: Lituània té poca experiència a incloure immigrants, per tant, la majoria de les polítiques tenen un caràcter “pilot” i els seus efectes no s’han investigat a fons.

Romania: A part de les polítiques adreçades a les minories, tal com hem descrit, no s'estan desenvolupant polítiques que se centrin en els estudiants immigrants com a tal. La raó principal d'això és el baix nombre d'estudiants immigrants al país.

Països Baixos: Actualment no hi ha polítiques de capacitat professional que se centrin en la situació dels nens immigrants. Abans de 2006, el percentatge d'alumnes d'origen immigrant determinava, en part, l'assignació de fons de l'escola. No obstant això, des de l'any 2006 es va optar per la "ceguesa al color" i el sistema ara se centra en el nivell educatiu dels pares i la caracterització de la zona de l'escola. Aquesta "ceguesa al color" impedeix crear polítiques sobre el desenvolupament de la capacitat professional destinades específicament als nens immigrants.

No obstant això, el Ministeri d'Educació està revisant l'anomenada política de prioritat educativa. El debat inclou la qüestió de si cal tenir en compte el factor ètnic/cultural (un cop més). El resultat pot tenir conseqüències per al desenvolupament de polítiques en el futur pròxim. A més, el tipus de coalició política serà també important per al desenvolupament de plans futurs per millorar la situació educativa dels nens immigrants.

L'eficàcia escolar i el marc de millora de l'escola és molt important als Països Baixos. Des d'aquest punt de vista, s'estan creant polítiques generals per millorar la qualitat dels directors escolars i del professorat amb un enfocament de tornar als orígens, que se centra únicament en la llengua i les matemàtiques. La idea en què es basa és que una millora general de la qualitat beneficiarà tots els estudiants i, per tant, no calen mesures addicionals per a estudiants immigrants.

4. CONCLUSIONS

En aquest capítol final, es resumeixen els resultats i es respon a la pregunta plantejada en el primer capítol: Quines polítiques tenen com a objectiu reforçar la capacitat professional de les escoles pel que fa a la posició de l'educació dels infants d'origen immigrant?

Oferim una reflexió sobre els resultats, tot fent referència a la literatura. La literatura mostra quines són les àrees de capacitat professional importants per estimular l'èxit escolar entre els alumnes immigrants. En aquests àmbits, cal que les polítiques que ajuden a reforçar les competències del personal escolar necessaris estiguin al seu lloc. La pregunta que respondrem és fins a quin punt les polítiques que hem descrit cobreixen les àrees importants.

4.1 Resum

Observacions generals

Ens agradaria començar el resum amb tres observacions generals. La primera es refereix al fet que s'han avaluat molt poques polítiques i bones pràctiques. Algunes excepcions són el seguiment del rendiment acadèmic a les escoles bilingües de Letònia i un estudi d'impacte a Romania, que va tenir com a resultat un marc legal amb conseqüències a escala nacional. En general, sembla que molt poques polítiques reserven un pressupost per al seguiment i l'avaluació, el que fa impossible determinar-ne els efectes, a part de la satisfacció general dels participants. El coordinador nacional de Bèlgica va comentar que moltes de les polítiques inclouen una varietat d'intervencions en un context canviant, el que fa que sigui difícil, si no impossible, demostrar l'eficàcia de les mesures polítiques en aquest àmbit.

Una segona observació general es refereix a una qüestió metodològica. Si els enquestats no esmenten la política o de les bones pràctiques en un àmbit concret, això no significa necessàriament que no existeixin polítiques en aquest àmbit. Per exemple, el fet que es destaquin tan poques polítiques relacionades amb els directors escolars podria significar que no existeix un desenvolupament de polítiques en aquesta matèria, però també podria voler dir que l'enquesta no indica

amb prou claredat que la capacitat professional inclou el director de l'escola. Per tant, les respostes de l'enquesta i la literatura s'han de comparar de manera minuciosa i rigorosa. També per aquesta raó, acabarem amb una sèrie de propostes temptatives en lloc de recomanacions concretes per al desenvolupament de polítiques futures als països de la xarxa Sirius.

La tercera observació general és sobre l'enfocament de les polítiques sobre els immigrants en comparació amb les minories en els diferents països. Alguns dels països de la xarxa Sirius tenen un gran nombre d'estudiants immigrants, alguns són de la primera generació i alguns de la segona o fins i tot la tercera. Altres països Sirius tenen molt pocs estudiants immigrants, però una gran part dels estudiants pertanyen a minories. Aquests estudiants, de vegades, assisteixen a les escoles de la majoria, però en alguns casos van a escoles de les minories i se'ls ensenya en la seva llengua materna. Aquestes diferències expliquen el desenvolupament de polítiques en cadascun d'aquests països. Els països poden aprendre molt els uns dels altres, però només fins a cert punt. Per exemple, des de la perspectiva dels Països Baixos, les polítiques lingüístiques letones són molt innovadors. Cal tenir en compte, però, que aquest tipus de política lingüística no funcionaria en la situació holandesa, ja que aprendre l'holandès és una part important del procés d'integració. Això significa que els resultats de l'enquesta s'han d'interpretar tenint en compte els antecedents i la història de la immigració de cada país.

Resum

Els resultats mostren clarament que la majoria de les polítiques sobre la capacitat professional per reforçar la capacitat professional de les escoles pel que fa a la posició de l'educació dels nens d'origen immigrant se centren en els professors i, més concretament, en l'aprenentatge de segones llengües i en l'entorn d'ensenyament i aprenentatge. Es presta molta menys atenció a la creació de capacitat a la Direcció escolar o entre els pares i les relacions escola-comunitat. No obstant això, és important tenir en compte l'observació metodològica que hem fet abans.

Sembla que la majoria dels països estan d'acord que l'aprenentatge de la llengua d'ensenyament és essencial per a l'èxit escolar. Algunes de les activitats s'organitzen durant la formació inicial del professorat, però la majoria inclouen cursos o formació professional mentre s'està treballant. Sembla que hi ha alguns intents relativament innovadors (o únics), com el fet de combinar l'aprenentatge de

la llengua materna i d'una segona llengua (per exemple, a Àustria) o la introducció de l'aprenentatge integrat de continguts i llengües estrangeres (a Estònia).

La majoria de polítiques que se centren en l'entorn d'ensenyament i aprenentatge tenen com a resultat una oferta de mòduls que intenten proporcionar les habilitats generals o els coneixements per fer front a les diferències ètniques/culturals. Alguns països han optat per una opció diferent i han adoptat un enfocament integral o a nivell de l'escola (enfocament de millora de l'escola). I alguns països han desenvolupat centres especialitzats, per exemple en forma de xarxes entre les universitats i els instituts de formació docent.

A més de les polítiques que se centren en un grup específic (professorat, pares, directores escolars), hi ha altres polítiques que afecten diferents grups i tenen punts multifocals. És difícil resumir aquests "programes", perquè tenen una gran quantitat d'objectius i inclouen activitats que varien en funció de cada país. Alguns combinen un enfocament en l'aprenentatge d'una segona llengua i l'entorn d'ensenyament i aprenentatge, mentre que d'altres descriuen les mesures adoptades pel Ministeri d'Educació en què el Ministeri declara un marc general o un conjunt de principis i, en alguns casos, s'obliga les escoles a buscar finançament per a ajudes addicionals.

Finalment, cal esmentar les polítiques resultants de projectes encaminats a augmentar i/o reforçar el nombre de professors d'origen immigrant. Aquestes polítiques varien des d'anuncis de feina a mitjans de comunicació específics, a donar suport a les xarxes de docents immigrants o a especificar quotes de professors d'origen immigrant.

Pel que fa als plans per al desenvolupament de polítiques, en sis dels països de Sirius, l'elaboració de polítiques és incerta, dos països mantenen i desenvolupament polítiques en una escala relativament petita, i dos països estan reforçant i innovant les seves activitats polítiques. Les polítiques s'estan duent a terme en, com a mínim, dues direccions diferents: continua rebent atenció l'aprenentatge d'una segona llengua i s'estan desenvolupant polítiques adreçades a establir un canvi d'enfocament cap a les necessitats individuals dels alumnes.

4.2 Comparació amb la literatura

En el primer capítol hem descrit la literatura actual més rellevant de l'àrea de la creació de capacitat per fer front a la diversitat ètnica i cultural a les escoles.

L'OCDE destaca la importància de l'aprenentatge de la llengua d'ensenyament, així com l'adaptació dels entorns d'ensenyament i d'aprenentatge a les necessitats dels estudiants de diversos orígens. A partir dels resultats, sembla evident que els països de la xarxa Sirius s'han adaptat, en general, a aquestes instruccions generals per elaborar les polítiques.

A continuació, resumim primer les competències bàsiques del professorat o el personal escolar descrites a la literatura i, després, les compararem amb les polítiques existents, com les hem descrit als resultats. Comencem amb les competències relacionades amb l'aprenentatge d'idiomes.

Idioma d'instrucció. Desenvolupar una política lingüística clara i explícita per a tot el sistema, això inclou que hi hagi un nombre suficient de professors qualificats, professors que saben com utilitzar els materials d'avaluació de qualitat de la competència lingüística, que saben estimular el desenvolupament primerenc del llenguatge i organitzar els suports dels pares en l'aprenentatge d'idiomes, professors que ensenyen als nens la diferència entre l'ús acadèmic i quotidià de la llengua, que integren l'aprenentatge de continguts i de llengües estrangeres, que ofereixen suport als estudiants nouvinguts d'edat més avançada, i valoren i validen el domini de la llengua materna.

Algunes de les polítiques descrites als resultats tenen com a objectiu desenvolupar algunes d'aquestes competències. En alguns països hi ha, per exemple, polítiques que pretenen estimular el desenvolupament primerenc lingüístic en l'idioma d'instrucció. Estònia ha destacat polítiques per integrar el contingut i les llengües estrangeres. En alguns països, s'ofereix suport als estudiants nouvinguts per mitjà, per exemple, de classes d'acollida o polítiques que proporcionen un primer any d'escolarització en la llengua d'instrucció. En aquests casos particulars, els professors estan capacitats per ensenyar en aquestes classes. En un petit nombre de països també es formen els professors perquè siguin capaços de validar el domini de la llengua materna.

No obstant això, no totes les competències van aparèixer a les respostes de l'enquesta. Per exemple, no queda clar si els països Sirius tenen sistemes que assegurin que hi hagi prou professors qualificats. Alemanya explica el desenvolupament de materials d'avaluació, però no s'explicita si aquests materials estan disponibles o si no existeixen per a la resta de països. Tampoc queda clar si aquests materials s'utilitzen i si els mestres estan capacitats per utilitzar-los correctament. Per acabar, tampoc s'esmenta l'organització de suport als pares.

Les competències necessàries del professorat i la Direcció escolar en un entorn d'ensenyament i aprenentatge. La competència per aplicar l'avaluació formativa, l'ensenyament diferenciat; l'experiència en la interacció i identitat socials; la competència en el disseny de material didàctic pertinent per a tots els alumnes, en la comunicació intercultural, en la construcció d'aules segures i ordenades i entorns escolars; tenir expectatives altes. Es necessiten directors escolars que distribueixin el seu lideratge escolar, professors i personal de l'escola que sàpiguen supervisar i avaluar els progressos, que comparteixin bones pràctiques i cooperin amb els pares i les comunitats locals. I es necessiten més professors d'origen immigrant.

Sembla que la majoria de l'atenció política en l'àmbit de l'ensenyament i l'entorn d'aprenentatge es destina a la formació d'habilitats didàctiques per a aules heterogènies i en alguns dels temes rellevants per a la gestió de la interacció social, els problemes de desenvolupament d'identitat (discriminació i estereotips, etc.) i les competències interculturals. D'altra banda, algunes de les polítiques inclouen la cooperació amb els pares i les comunitats locals. Finalment, alguns dels països Sirius destaquen les polítiques que tenen com a objectiu reforçar el nombre de treballadors docents immigrants.

No totes les competències que s'esmenten explícitament a les respostes dels països. Per exemple, cap dels països parla de les competències en l'aplicació de mètodes d'avaluació formativa, la creació d'entorns segurs i l'ordre a l'aula. Tampoc es destaca explícitament el fet de tenir expectatives altes ni fer un seguiment del progrés de l'estudiant. I encara que alguns van esmentar la formació dels directors escolars, ningú va fer referència a la capacitació en lideratge escolar distribuït. Potser no se'n va parlar perquè les polítiques que tenen com a objectiu estimular el desenvolupament d'aquestes competències no es consideren bones pràctiques o perquè se superen el nivell de detall que figura en les respostes de l'enquesta. No obstant això, si les polítiques no van aparèixer a l'enquesta perquè no existeixen, aquestes competències mereixen més atenció política.

4.3 Recomanacions provisionals

A partir de la comparació entre la literatura i les respostes dels països Sirius, es formulen una sèrie de recomanacions. Si tenim en compte que la comparació s'ha fet de manera acurada, sembla lògic que els suggeriments siguin provisionals i vulguin ser una font d'aportacions de possibles orientacions per al desenvolupament.

pament de futures polítiques. Les recomanacions estan formulades en termes generals i s'han de desenvolupar amb més detall.⁷

La primera recomanació general per a tots els països Sirius seria crear polítiques de desenvolupament de capacitats més coherents. Això fa referència a la recomanació central proposada per l'OCDE: perquè els estudiants immigrants arribin a ser tan competents en l'idioma d'instrucció com els estudiants autòctons, cal una política lingüística clara i explícita per a tot el sistema educatiu. Segons les respostes a la nostra enquesta, aquesta recomanació pot repetir-se. Es podria fer un suggeriment general similar per a l'entorn d'ensenyament i aprenentatge. Les respostes de l'enquesta van destacar moltes ofertes diferents de mòduls de capacitació per al professorat en una gran varietat d'habilitats diverses, però hi havia molt poques polítiques a nivell nacional o de l'escola en aquest àmbit. Tenint en compte aquests resultats, es recomana que es creïn programes coherents de polítiques centrades en el "tot" l'entorn d'ensenyament i d'aprenentatge, incloent-hi les habilitats del professorat, el material didàctic i els mètodes d'avaluació.

D'altra banda, s'han de reforçar alguns elements essencials, com assenyala la literatura. Ens referim a la capacitat professional de combinar l'aprenentatge de la llengua materna i els idiomes estrangers, l'aprenentatge integrat de continguts i llengües estrangeres, i les expectatives altes. També cal un augment de participació dels pares i s'han de reforçar les relacions entre l'escola i la comunitat i, finalment, millorar la capacitat professional dels directors escolars.

Ens hem adonat que cap dels països esmenta sistemes que assegurin que hi ha prou professors qualificats. Aquest punt no només fa referència a la quantitat de professors de les escoles urbanes i de minories, sinó també a la qualitat del professorat. Referent a això, trobem la qüestió de les llicències docents i requisits d'acreditació especial per als professors que treballen amb estudiants immigrants. Recomanem seguir explorant possibles sistemes que 1) avaluin i 2) donin suport al desenvolupament de les competències del professorat a les aules amb alumnes d'origen immigrant.

Aquesta llista és llarga. El desenvolupament de polítiques en tots aquests àmbits no millorarà d'un dia per l'altre. Es necessita una estratègia clara i atenció contínua per part de tots els actors rellevants (incloses les xarxes com Sirius). Basant-nos en les respostes de l'enquesta, recomanem incloure explícitament la

7. Sirius organitza una trobada per a encarregats de fer polítiques (11 de desembre de 2012) en la qual es discuteixen recomanacions i estratègies per implantar aquestes recomanacions.

formació inicial del professorat en aquesta estratègia. Si el desenvolupament de capacitats dels professors per fer front a les diferències fos part del pla d'estudis bàsic de formació de docents, l'abast i l'impacte seria molt més gran del que és actualment. A més, sembla que val la pena explorar l'eficàcia de les xarxes de professors (immigrants) i dels centres especialitzats o les xarxes entre universitats, instituts de formació de professorat i escoles. Els països Sirius que han implementat aquestes polítiques podrien informar més detalladament de per què van triar aquestes estratègies en concret i quins n'han estat els efectes. Sembla, pel que podem deduir de les respostes a hores d'ara, que són estratègies prometedores per tirar endavant el desenvolupament de polítiques en l'àmbit de la creació de capacitats per a una educació excel·lent dels nens immigrants.

This project is co-funded by
the European Union

